

(18. 1.)

VOORLOOPIG VERSLAG.

[De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 126 der zitting 1888—1889.]

Het ontwerp van wet tot nadere wijziging der wet van 14 September 1866 (*Staatsblad* n°. 138), houdende bepalingen betrekkelijk de inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk enz., heeft bij het onderzoek in de afdelingen der Kamer aanleiding gegeven tot de navolgende opmerkingen en beschouwingen.

§ 1. *Opportunititeit van het wetsontwerp.* Onderscheidene leden verklaarden hunne ingenomenheid met de indiening dezer wetsvoordracht, vooral met het oog op de omstandigheid, dat bij aanneming daarvan eene snellere mobilisatie der strijdkrachten zal kunnen verkregen worden. Door sommigen evenwel werd de vraag gedaan, of het geene aanbeveling zou verdienen met de regeling van dit onderwerp te wachten, totdat eene beslissing zal zijn genomen aangaande den dienstplicht en in verband daarmee eene nieuwe organisatie der levende strijdkrachten zal zijn tot stand gekomen. De Regeering zelve, zoo werd opgemerkt, schijnt het gewicht dezer bedenking te gevoelen, waar zij haar bij voorbaat wederlegt door er op te wijzen, dat, welke ook in de toekomst de regeling onzer strijdkrachten moge wezen, voorziening in eene groote behoefte van paarden steeds voor mobilisatie een dringende eisch zal zijn, terwijl bovendien de maatregel, bij den geruimen tijd die met de reorganisatie onzer levende strijdkrachten zal gemoeid wezen, ook bij den bestaanden toestand urgent is (1).

Deze wederlegging bleef echter niet zonder tegenspraak. In de eerste plaats viel, zeiden deze leden, moeilijk aan te nemen, dat de bedoelde reorganisatie niet binnen een betrekkelijk kort tijdsverloop zou kunnen worden tot stand gebracht. Dit hing, zoo meenden zij, geheel van de meerdere of mindere voortvarendheid der Regeering af, terwijl voorts eene partieele regeling niet bevorderlijk kon worden geacht aan het spoedig treffen eener definitieve organisatie. Bovendien zou eene dergelijke regeling uit den aard der zaak in overeenstemming zijn met de organisatie, zooals de tegenwoordige Minister van Oorlog zich die voorstelt. Bij het verschil van denkbeelden echter, die bij de elkander opvolgende hoofden van het Departement van Oorlog worden waargenomen, scheen het alleszins twijfelachtig, of de organisatie, mocht zij werkelijk tot stand komen, wel aan die voorstelling zal beantwoorden. Men wees bij voorbeeld op de verschillende inzichten omtrent het behoud der cavalerie en hare inkrimping, welke ook grooten invloed zullen hebben op den omvang der behoefte aan paarden.

§ 2. *Strekking van het wetsontwerp.*

I. *Wijziging in verband met art. 186 der Grondwet en met de wet van 9 April 1875 (Staatsblad n°. 67).* De in verband hiermede voorgestelde wijzigingen gaven tot geene opmerkingen aanleiding.

II. *Huisvesting van gevorderd krijgsvolk.* De hieromtrent voorgestelde aanvulling van art. 12 der wet op de inkwartieringen ontmoette onverdeelde instemming; niet

alleen in het belang van een krachtig en vereenigd optreden der detachementen, waarvan de Memorie van Toelichting gewaagt, maar ook omdat in het belang der burgerij kazerneering boven verspreide inkwartiering te verkiezen is. Omtrent een enkel punt zou men echter gaarne nader door de Regeering ingelicht worden. Het slot van § 4 zegt, dat de kosten, op de daar bedoelde huisvesting gevallen, door het Rijk worden vergoed. Deze huisvesting gaat echter gepaard met andere kosten; immers art. 12 zegt: »mits deze (gebouwen) van het noodige voorzien zijn.» De bedoeling zal wel zijn, dat ook dit — krachtens art. 186 der Grondwet, en, naar men meende, ook krachtens de bestaande wet op de inkwartieringen — ten laste van het Rijk blijve. Hoe dit zij, het scheen wenschelijk dat, vooral waar het betreft lasten aan de gemeenten en aan de ingezetenen op te leggen, zulks uit de bepalingen der wet duidelijker blijke, dan thans geschiedt, b. v. door de hierboven aangehaalde woorden uit het artikel te doen vervallen. Dat zulks noodig is, blijkt onder anderen uit eene declaratie, door de gemeente Opsterland op 5 Maart dezes jaars ingediend, ten einde te geraken tot restitutie van kosten, aangewend voor het onderhoud van militairen, niet op verzoek van het hoofd der politie, maar op last bepaaldelijk van den Commissaris des Konings in de provincie Friesland, derwaarts gezonden en gehuisvest. Aangezien echter het desbetreffend adres in handen der Commissie voor de verzoekschriften is gesteld, meende men thans daaromtrent in geene nadere beschouwingen te moeten treden.

III. *Doelmatige voorbereiding en uitvoering eener eventuele vordering van paarden.* Meer bedenkingen ontmoette de naar aanleiding hiervan aan het oordeel der Kamer onderworpen regeling. In de eerste plaats waren er leden, die meenden dat daarbij aan de uitvoerende macht, in verband met de afwisselende inzichten der verschillende Ministers van Oorlog, eene te omvangrijke bevoegdheid werd geschonken en dat het de voorkeur zou verdienen, zoo de in § 7 bedoelde bepalingen in de wet zelve werden opgenomen. De Regeering, zoo werd voorts opgemerkt, doet het voorkomen alsof deze regeling hoofdzakelijk strekt om de lasten, die voor haar uit den aard der zaak aan het opeischen van paarden verbonden zijn, te verlichten (1). Dit strookt echter, meende men, niet geheel met hetgeen verder door haar wordt aangevoerd, waar zij de hoop uitdrukt, dat de betrekkelijk geringe lasten, welke aan de eigenaars van paarden zullen worden opgelegd, geen overwegende bezwaren zullen opleveren en bereidwillig zullen worden gedragen, ook in verband met de verschillende belangen, welke op andere wijze door de Regeering worden behartigd (2). Te meer wogen deze bezwaren, waar de hierbedoelde lasten reeds in vreedetijd aan de ingezetenen zullen worden opgelegd en daartegenover schier geen remonte in het binnenland staat, om dezelfde reden, die naar het oordeel dezer leden den voorgestelden maatregel illusoir zal maken, dat namelijk de binnenlandsche paarden voor oorlogsgebruik ongeschikt zijn. Op welke wijze hierin te voorzien is, valt buiten de bespreking van dit wetsontwerp; men kon het echter niet onverdeeld goedkeuren, dat het Ministerie van Oorlog keer op keer optreedt als bevorderaar der veredeling van ons paardenras, wat geenszins tot zijne taak behoort.

Men kon voorts de vrees niet onterdruken, dat de voorgestelde regeling, behalve de lasten, die zij aan de ingezetenen, speciaal aan den landbouw, en de vermeerdering van werkzaamheden, die zij aan de gemeentebesturen zal berokkenen, aanzienlijke uitgaven met zich zal brengen. Het kwam toch meer dan waarschijnlijk voor, dat de instelling eener keuringscommissie tot niet geringe kosten aanleiding zou geven, terwijl bovendien het maken van dienstreizen daaraan wel onafscheidelijk verbonden zou zijn. De taxatie van een 27 000-tal paarden zal geruimen tijd vorderen. Hoe zal het gaan, zoo werd gevraagd, wanneer bij het uitbreken van een oorlog, de waarde van het aangevoerde paard gewijzigd is? Zal dan toch de getaxeerde prijs aan den eigenaar worden uitbetaald? Zal er gelegenheid bestaan tot hertaxatie, wanneer de eigenaar met

(1) Memorie van Toelichting, bladz. 3.

(2) Memorie van Toelichting, bladz. 4 en 5.

(1) Memorie van Toelichting, bladz. 5.

den aangeboden prijs geen genoegen neemt? Op welke wijze zal de regeling der betaling van officierspaarden, die zich waarschijnlijk ook wel onder de gerequireerde paarden zullen bevinden, geschieden? Zal op voldoende wijze de hand kunnen gehouden worden aan de bepaling, dat de eigenaars der aangewezen paarden, indien deze om de een of andere reden uit hun bezit geraken, daarvan mededeeling behooren te doen aan het gemeentebestuur? Zal de keuring aan de loting voorafgaan, of omgekeerd? Op welken grond berust de uitzondering, dat de paarden, belast naar de 1ste klasse der wet op het personeel, indien de eigenaars zulks mochten verlangen, niet ter keuring worden opgeroepen? Deze kunnen toch, evenzeer als de overige, om de een of andere reden voor den oorlogsdienst ongeschikt zijn. Door andere leden werd daarentegen in overweging gegeven, uitsluitend paarden der 1ste klasse en paarden van huurkoetsiers voor het bedoelde gebruik aan te wijzen, daar deze, meer dan paarden voor den landbouw bestemd, aan de gewenschte vereischten zouden voldoen. Hiertegen werd echter door anderen gewezen op de omstandigheid, dat onder de in de tweede plaats vermelde categorie zich een groot aantal op reform gestelde paarden bevinden, welke toch geenszins in de eerste plaats geschikt moesten geacht worden.

Op grond van de bovenstaande bezwaren waren er leden, die meenden vooralsnog hun steun aan dit wetsontwerp niet te kunnen verleenen en aan de bestaande regeling, waarbij uitsluitend in tijden van oorlog bevoegdheid tot het requireeren van paarden wordt gegeven, verre de voorkeur gaven. De aanneming dezer wetsvoordracht zou huns inziens slechts kunnen leiden tot eene regeling op het papier, zonder de minste innerlijke waarde. Zij wezen er bovendien op, hoe voor een land als het onze, dat toch waarschijnlijk nimmer ten behoeve van een eigen oorlog, maar uitsluitend ter handhaving zijner neutraliteit, tot mobilisatie zal overgaan, het nemen van zoo buitengewoon snelle maatregelen, als waarop de Memorie van Toelichting doelt, onnoodig moest worden geacht.

Onderscheidene andere leden, het gewicht der geopperde bezwaren geenszins in allen deele ontkennende, waren echter van oordeel, dat het landsbelang verbodde zich met de door de Regeering voorgestelde maatregelen niet te vereenigen. Men bracht in herinnering, hoe onvoldoende de bestaande regeling bij de mobilisatie in 1870 gebleken is, toen de Regeering in de noodzakelijkheid was zich voor grof geld van ongeschikte paarden te voorzien, die zij later niet dan tegen geringen prijs van de hand kon doen. Bovendien, niet het minst voor kleine Staten, die minder grondgebied te verliezen hebben, is eene snelle mobilisatie wenschelijk. Aan de leden, die aan eene wettelijke regeling van het geheele onderwerp de voorkeur zouden

gegeven hebben, werd geantwoord, dat deze aan het zoo even genoemde doel allermintst bevorderlijk zou wezen, terwijl bovendien een algemeene maatregel van bestuur, waarbij derhalve de Raad van State gehoord wordt, genoegzame waarborgen scheen op te leveren, dat de daarbij betrokken belangen niet meer, dan onvermijdelijk is, zouden worden geschaad. Het bezwaar, gegrond op het tijdroovende der taxatie van 27 000 paarden, woog minder, waar niet meer dan het benodigde getal, dus 2000 à 3000, zou worden getaxeerd. En wat de kosten betreft, deze behoeften, naar het oordeel der hierbedoelde leden, niet zoo buitengewoon veel te bedragen; wellicht zou de Regeering in staat zijn, hieromtrent eene berekening aan de Kamer over te leggen. Evenwel, waar het de verdediging van den vaderlandschen bodem gold, behoorden ook noodzakelijke uitgaven niet te weerhouden van het treffen der maatregelen, welke daaraan bevorderlijk zouden kunnen zijn.

§ 3. De wenschelijkheid werd betoogd om, mocht dit ontwerp door de Wetgevende Macht bekrachtigd worden, de wet betreffende de inkwartieringen, die alsdan voor de derde maal zal herzien wezen, in haar geheel opnieuw in het *Staatsblad* op te nemen.

Artikel 1.

In den vierden regel van den aanhef van het artikel behoort het woord: »andermaal», als minder juist en bovendien met een goeden wetsstijl bezwaarlijk overeen te brengen, te vervallen.

§ 7. Men meende dat uit de redactie van het voorgestelde art. 32 *bis* duidelijk bleek, dat eene proef met de uitvoering der daar bedoelde leverantiën in tijd van vrede onvoorwaardelijk was uitgesloten.

§ 8. Het scheen de voorkeur te verdienen, in den voorlaatsten regel in plaats van: »getroffen» te lezen »vastgesteld».

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs, den 25sten September 1889.

DE RUITER ZYLKER.

VAN WASSENAER VAN CATWIJCK.

LUCASSE.

BEVERS.

FABIUS.